

25. Maak stap-voor-stap het onmogelijke mogelijk.

Recentelijk heb ik veel lessen aan kinderen uit het Speciaal Onderwijs gezien. Met een diepe buiging voor alle zwemonderwijzers die aan deze kinderen les geven! Wat zijn dit voor leerlingen? Zijn ze anders dan de leerlingen uit het reguliere onderwijs?

Speciaal onderwijs is voor leerlingen met een lichamelijke, zintuigelijke of verstandelijke beperking en leerlingen die vanwege leer- of gedragsproblemen extra zorg nodig hebben. Even het kader schetsen waar het over gaat:

Scholen voor Speciaal Onderwijs zijn onderverdeeld in vier clusters.

Cluster 1

Hieronder vallen de scholen voor leerlingen met een visuele beperking. Naast een visuele beperking hebben deze kinderen vaak een of meer andere beperkingen.

Cluster 2

Hieronder vallen de scholen voor dove en slechthorende leerlingen en scholen voor leerlingen met ernstige spraak- en/of taalmoeilijkheden, mogelijk in combinatie met een andere beperking.

Cluster 3

Hieronder vallen de scholen voor leerlingen met verstandelijke beperking (Zeer Moeilijk Lerend) en/of lichamelijke beperkingen en leerlingen die langdurig ziek zijn.

Cluster 4

Hieronder vallen de scholen voor leerlingen met ernstige gedragsstoornissen en/of psychiatrische problematiek en scholen voor zeer moeilijk opvoedbare kinderen.

Wat kan je als zwemonderwijzer voor deze kinderen betekenen? Wil je het allerbeste van jezelf geven of vind je dat het kind “normaal” (wat is normaal?) moet doen? Dat kan je namelijk wel vergeten, want dat kan een aantal kinderen niet. Met geduld kom je een eind, maar daar red je het bij lange na niet mee. Pas als jij je aan de kinderen wilt aanpassen kan je keuzen maken die fijn voor deze kinderen zijn. Dit begint bij kiezen voor een organisatie waar deze kinderen zich prettig bij voelen.

De situatie voor de zwemonderwijzers is wel een hele lastige. Ieder lesuur komt er een nieuwe groep. Het zwembad is een bron van onrust voor alle kinderen. Nog meer voor kinderen met een beperking. Het zwembad geeft veel geluid, warmte en lichtprikkels en vaak weinig structuur. Dat is het tegenovergestelde van wat deze kinderen nodig hebben. Deze kinderen kunnen moeilijk omgaan met zo veel prikkels.

Deze kinderen hebben veel behoefte aan structuur. Geef ze deze structuur dan ook. Dat begint al bij een rustige, duidelijke en gestructureerde start van de les. Laat de kinderen meteen in hun niveaugroep gaan zitten en niet met z'n allen bij elkaar in één grote groep. Start de les snel volgens een bekend stramien en met een vooraf zichtbare inhoud. Maak bij aanvang van de zwemles met pictogrammen/ zwemstuurkaarten duidelijk wat de inhoud van de les wordt. Als de kinderen binnen komen kunnen ze precies zien wat er die les aanbod gaat komen. Als er een onderdeel geoefend is, wordt de zwemstuurkaart omgedraaid.

Kinderen kunnen vaak slecht tegen prikkels in hun handen of op hun huid. Geef ze dan geen materialen in handen of een kurk om. Je vermindert het ontwikkelen van watergevoel door het uitschakelen van de tastzin; de receptoren in de huid. Bovendien belast je deze kinderen extra doordat het vasthouden van deze materialen veel aandacht van de kinderen vraagt en ze onrustig maakt. De aandacht die het omhebben van een kurk of het vasthouden van materiaal vraagt van een kind, gaat ten koste van de aandacht die ze nodig hebben bij het leren zwemmen.

Een ander punt dat snel verbetering van gedrag geeft, is het afschaffen van het 1 voor 1 werken en het "op je beurt wachten". Een andere tip: wacht lang met het zwemmen van banen. Oefen veel met alle kinderen in de breedte met alle onderdelen! Dat geeft succeservaringen bij kinderen. Het is een taak die ze kunnen overzien en waarvan ze denken dat ze die misschien wel tot een goed eind kunnen brengen. Dat geeft zelfvertrouwen en vanuit zelfvertrouwen gaat een kind meer durven en meer oefenen. Differentieer in de hoeveelheid meters die ieder kind moet afleggen of het aantal keren dat een kind een oefening moet doen.

Neem de tijd om een kind te leren kennen. Natuurlijk weet je de naam snel, maar dat ik nog niet “kennen”. Zorg daarom dat de kinderen “altijd” dezelfde lesgever hebben. Dat is juist bij deze kinderen zo belangrijk! Geloof er in dat de kinderen onmachtig zijn om het goed en snel te doen. Begrijp dat er sprake is van onmacht. Help deze kinderen oprecht van uit het belang van het kind en niet vanuit de gedachte dat jij precies weet wat ieder kind nodig heeft. Luister en kijk naar het kind. Wat je dan bereikt is het maximale; sneller en beter kan het niet.

Zorg dat je jezelf niet gevangen zet in tijdsdruk: je bent er zelf bij! Probeer stap voor stap het onmogelijke mogelijk te maken.